

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قمار

یک بازی تخریبی

دوره ششم، شماره ششم

دوره ششم، شماره ششم / ۳

نام جزوه: قمار یک بازی تخطیری

نویسنده: هیأت تحریریه موسسه در راه حق

ناشر: موسسه در راه حق

نوبت چاپ: مکرر

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷ هـ ش

چاپخانه: سلمان فارسی

نشانی: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم)

کوچه ۲۰ - پلاک ۱۰ - موسسه در راه حق

تلفن: ۲-۳۷۷۴۳۲۲۱ (۰۲۵)

www.darrahehaq.com

سامانه پاسخگویی پیامکی: ۱۰۰۰۲۲۲۳۳۳

رایگان

فهرست مطالب

- بازی های تخدیری و اهریمنی..... ۵
- استعمار فکری..... ۶
- قمار یک بازی تخدیری است..... ۱۱
- ارزش فکر از دیدگاه اسلام..... ۱۵
- زیانهای فردی و اجتماعی قمار..... ۲۳
- قمار اجباری..... ۲۹
- قمار از نظر فقه اسلامی..... ۳۱
- چگونه با قمار مبارزه کنیم؟..... ۳۹

دوره ششم، شماره ششم / ۵

بازی های تخدیری و اهریمنی

چرا به جای ورق و... به کتاب و مطالعه نپردازیم و به جای میز قمار، کنار میز لابراتوار و آزمایشگاه ننشینیم؟

چرا به جای بازی با نردو شطرنج، به حل معادلات ریاضی و مسایل فکری و علمی نیندیشیم؟
چرا عوض نقشه کشی در برد و باخت و خالی کردن جیب حریف، نقشه کشی پیشرفت و پیروزی در مسایل حیاتی را ترسیم نکنیم؟ و به کشف علل شکست و عقب ماندگی نپردازیم؟
چرا به جای بازی های ناسودمند به کارهای سودمند نپردازیم؛ و راه صحیح و اصولی زیستن را نیماییم؟

۶ / قمار یک بازی تخیلی

و چرا...؟

استعمار فکری

ارزش انسان به نیروی فکری اوست، هر چه فکر برتر و اندیشه فراتر باشد، شخصیت انسانی ارزنده تر و مهمتر خواهد بود.

اگر اندیشه و بینش از جامعه بی رخت برنندد، دیری نمی پاید که هستی آن جامعه نیز در خطر زوال و نابودی قرار می گیرد، زیان های مالی زیانهای ناچیزی است و از دست دادن ذخایر معنوی زیانی است که هرگز نمی توان آن را با از دست دادن ثروت ها و زیان های مالی مقایسه کرد.

جامعه بی که تنها ثروت را از دست داده ولی نیروی تفکر و اندیشمندی را دارا باشد، بزودی

دوره ششم، شماره ششم / ۷

می تواند با به کار انداختن نیروها و اندیشه ها
زیان های مالی را جبران و شوکت و شکوه گذشته را
بازیابد.

مغزهای متفکر و اندیشمند، گرانبهاترین
انداخته ها و سرمایه های هر ملت است، اگر
اندیشمندان نباشند هیچ اجتماعی روی رستگاری
نمی بیند.

استعمارگران در هر زمان و موقعیتی با لباس
تازه یی رخنه می کنند، در گذشته بیشتر به استعمار
نظامی، سیاسی و اقتصادی ملتها می پرداختند و اکنون
تلاش و کوشش سازمانهایشان بر آن است که
اندیشه ی ملتها را قبضه کنند تا از آنان مردمی بسازند
که افکارشان کپی ی خواسته های استعمارگران باشد

۸ / قمار یک بازی تخریبی

و در مسیر تمایلات و تلقینات آنان بیندیشند و بدین ترتیب بردگان و واقعی مصرف کنندگان سرگرم و سر به زیری باشند.

بهترین گواه آنچه گفتیم وضع آشفته ی ملت‌های جهان سوم و به ویژه ملل تحت نفوذ غرب است؛ و می بینیم که عیاشی، سکس، شکم پرستی، شهوترانی؛ و سرگرمی های تخریبی در این گونه ملت‌ها رواجی سرسام آور دارد؛ و مهمترین مسایلی که به آن می اندیشند همین هاست.

و اینها همه ره آوردی است که دست‌های استعمار سخاوتمندانه به ایشان تقدیم کرده است؛ و در سایه ی شوم همین درخت فساد است که فرصتها و نیروهای فکری و بدنی آنان بیهوده از دست

دوره ششم، شماره ششم / ۹

می رود و در زبونی و عقب افتادگی خویش هر چه بیشتر فرو می روند...

بازیهای موسمی، تأسیس کلوپ ها و باشگاههای غیرمفید نیز نموداری از همین وضع پریشان و اسف بار است.

می بینیم که چگونه این برنامه های مبتذل و سرگرمی های تخدیری را در سطح جهان رواج می دهند و چه با اهمیت تلقی و با آب و تاب دنبال می کنند؛ و در این رهگذر چه زیان هایی که دامنگیر ملتها نمی شود و چه نیروها و فرصتهایی که ضایع نمی گردد...

نقشه ها را به گونه یی طرح کرده اند که در ذهن جوان، آن اندازه که ورزش و مسابقات ورزشی

اهمیت دارد، مسائل علمی و مسابقات در زمینه های دانش اهمیت نداشته باشد و اصولاً جوانان را به مسیری بکشاند که به ورزش و مسابقات ورزشی به صورت یک هدف بنگرند نه یک وسیله و در رژیم طاغوتی گذشته شاهد بودیم که عموماً ارج و احترام و شهرتی که یک قهرمان ورزشی داشت، هرگز برای یک استاد و دانشمند قائل نبودند.

اینها همه برای آنست که ملتها کمتر بیندیشید و یا هرگز فرصت اندیشیدن نداشته باشند و نتوانند پیرامون مشکلات زندگی و عوامل آن و مسایل حیاتی دیگری که در سرنوشتشان مؤثر است دقت کنند و مغز خویش را برای درمان و چاره ی آن به کار گیرند...

دوره ششم، شماره ششم / ۱۱

آری، خطرناکترین نوع استعمار، استعمار فکری است... در این گونه استعمار افکار و نیروی دماغی جامعه را تخدیر می‌کند و افراد را بی اراده بار می‌آورند و ملتی که بدین گونه استعمار مبتلا باشد بردهوار برای دشمنان خویش کار می‌کند و کورکورانه در راه تحصیل منافع و مقاصد شوم استعمارگر می‌کوشد.

قمار یک بازی تخدیری است.

از بازیهایی که با عنوان فریبنده‌ی ورزش فکری بر مفاسد آن سرپوش گذاشته و در سطحی جهانی به توسعه‌ی آن پرداخته‌اند، قمار است. اگر آمار دقیقی در دست بود، می‌دیدیم که چه نیروهای ارزنده‌ی

بیهوده در این راه تلف می شود و فرصتهایی در خلال این وقت گذرانیها از دست می رود.

وقتها و فرصتهای پرارزشی که در کشورهای عقب افتاده و زیر سلطه ی استعمار در کلوپ ها و سرمیزهای قمار نابود می شود؛ و میزان زیانهای این سرگرمی های تخدیری را آنگاه به خوبی درمی یابیم که بیندیشیم اگر این فرصتها و نیروهای فکری به جای آنکه تباه شود، صرف مطالعه و یا تمرین و آزمایش در علوم و یا کار و صنعت می شد چه بهره هایی بزرگی به بار می آورد.

با بررسی زندگی مردان بزرگ به روشنی

درمی یابیم

دوره ششم، شماره ششم / ۱۳

که پیروزی های خود را مرهون آن بوده اند؛ که وقت را بیهوده از دست نمی دادند تا آنجا که در زندان نیز بیکار نمی ماندند و از فراغت و فرصت حداکثر استفاده را می بردند و حتی برخی از آثار بزرگ خویش را در همین گونه فرصتها تألیف و تنظیم کرده اند.

«شهید اول، جمال الدین مکی» فقیه بزرگوار و مجاهد عالیقدر شیعه که در سال ۷۳۴ هجری متولد و در سال ۷۸۶ هجری شهید گردید.

این بزرگ مرد تألیفات گرانمایه یی دارد که از آن جمله کتاب «لمعه الدمشقیه» یکی از بهترین کتابهای درسی فقه شیعه است و کتاب «لمعه» را شهید در زندان تألیف کرد و اصولاً موفقیت این

دانشمند به خاطر آن بود که قدر عمر خویش را می‌شناخت و می‌کوشید تا وقت به بیهوده از دست ندهد.^۱

در تاریخ از این گونه کوشش‌های سازنده و بهره‌برداری از فراغت‌ها - حتی در زندانها - بسیار دیده می‌شود.

بنابراین دستاویز سرگرمی جز دامی برای ربودن و از بین بردن وقتها نیست و بسیاری از چیزهایی که به عنوان سرگرمی معرفی می‌شوند نه تنها برای رشد فکری سودمند نیستند، بلکه زیان‌های بسیاری دارند که از آن جمله اند: زیانهای اقتصادی، از دست رفتن

۱. مقدمه‌ی بحار، ج ۱، ص ۱۲۲ و روضات الجنات، ج ۷، ص

دوره ششم، شماره ششم / ۱۵

فرصتها و اندیشه ها، خدمت به استعمار و استثمار، عملی ساختن آرمانهای دشمنان که ناخودآگاه افکار را در جهت منافع خود سوق می دهند و نیروی درست اندیشیدن را از ملتها می ربایند و زمینه را برای هدفهای شوم خویش آماده می سازند.

ارزش فکر از دیدگاه اسلام

اگر منصفانه داوری کنیم، درمی یابیم که چرا اسلام این همه اندیشه و اندیشیدن را ارج می نهد، زیرا تنها در پرتو درست اندیشیدن و با عملی ساختن اندیشه های درست است که می توان به فرازهای عالی پیشرفت های مادی و معنوی دست یافت؛ مسلماً ملت های پیشرفته در سایه ی افکار اندیشمندان خویش مدارج تعالی و ترقی را پیموده اند، حتی

مقربان درگاه خدا و مردان الهی نیز با ژرف اندیشی و بامعرفت حاصل از تفکر عمیق به مقامات بلند معنوی و به قلّه های نورانی قرب و پاکی رسیده اند. پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) می فرماید:

یک ساعت اندیشیدن از یک سال عبادت برتر است!

با توجه به ارزش اندیشه و نقش حسّاس آن در سرنوشت فرد و اجتماع است که اسلام هر کاری را که موجب تخیل فکر و اتلاف وقت باشد ناپسند می داند و به همین منظور و مصالح دیگر، اسلام با «لهو و لعب» مبارزه می کند.

دوره ششم، شماره ششم / ۱۷

قمار از بازی‌هایی است که در قرآن صریحاً نکوهش شده و خداوند به روشنی عواقب شوم و خطرناک این بازی اهریمنی را بیان فرموده است:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ.

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَ
الْبُغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ
الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنتَهُونَ.»^۱

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید! همانا «شراب» و «قمار» و «بت‌ها» و «ازلام»^۱ پلید و از کارهای شیطان است، از آن‌ها دوری کنید تا رستگار شوید.

شیطان می‌خواهد با شراب و قمار میان شما
بغض و دشمنی بیفکند و شمارا از یاد خدا و از نماز
بازدارد، آیا شما از این پلیدی‌ها دست‌بردار هستید؟
در این آیه علاوه بر آن‌که قمار، پلید و زشت و
همسنگ دو گناه بزرگ - شراب و بت‌پرستی -
یادشده، به دو نکته نیز اشاره شده است که در ذیل
توضیح می‌دهیم:

۱ - قمار عامل تفرقه و دشمنی است، اگر دقت
کنیم درمی‌یابیم که در هر «باخت» برای بازنده
حسرت و تأثر و در نتیجه بغض و نفرتی نسبت به
برنده وجود دارد و در هر «برد» برای برنده شوق و

۱. اعراب قبل از اسلام، برخی از اموال مشترک را به‌وسیله‌ی
(ازلام) یعنی چوبه‌های تیر تقسیم می‌کردند و این تقسیم
عادلانه نبود و در اسلام ممنوع گردید.

دوره ششم، شماره ششم / ۱۹

حرصی جهت چپاول بیشتر بازنده و مآلاً بی‌اعتنائی به حقوق دیگران به وجود می‌آید و این‌ها همه مؤثرترین وسیله ایست که می‌تواند دوستی‌ها و همبستگی‌ها را نابود سازد و به جای آن نفاق و بغض و کینه قرار دهد.

چه بسیار ائتفاق افتاده که دوستان صمیمی و یاران دیرین در پایان قمار با نفرت و دشمنی از هم جدا شده‌اند و حتی گاهی به جنگ و ستیز و ضرب و قتل یکدیگر نیز دست یازیده‌اند. نشریه‌ی «انجمن امور همگانی نیویورک» که خود سند مدون گوشه‌یی از فاجعه‌های اجتماعی غرب و انحطاط روزافزون فرهنگ و تمدن غربی است، می‌نویسد:

«در شهرکی از نیوانگلاند، یک نفر سرب کار که زندگی اش از همه بهتر بود، به یک رشته بازی‌های سنگین «پوکر» گرفتار شد و برای جبران باخت‌های خود همچنان به بازی ادامه داد تا سرانجام در اثر بدهی و سهل‌انگاری شغل کاملاً پیشرفته‌ی خود را از دست داد، او به یکی از دوستانش گفت: نمی‌توانم خودم را نگهدارم، باید انتقام خود را بگیرم»^۱.

خشم و نفرت حاصل از قمار، در زندگی خصوصی قمارباز نیز اثرات شومی دارد؛ اختلافات خانوادگی، طلاق و جدایی میان زن و شوهر و از هم

۱. نشریه‌ی امور همگانی **The Public Affairs** کارگروه

دوره ششم، شماره ششم / ۲۱

پاشیدگی کانون خانواده، خطراتی است که همواره زندگی قمارباز را تهدید می‌کند.

۲ - قمارباز با گرفتار شدن به این بازی پلید، خدا را از یاد می‌برد و می‌دانیم که در اسلام توجه به خدا و به یاد او بودن اساس دین و پایه‌ی همه سعادت‌هاست و به‌راستی نیز همچنان‌که قرآن می‌فرماید: «تنها یاد خدا آرامش‌بخش دل‌هاست»^۱.

توجه به خدا و یاد «او» استوارترین پناهگاه و پشتوانه‌ی انسان در برابر مشکلات است و می‌بینیم که انسان‌های مضطرب و بی‌خبر از خدا، با همه‌ی وسایل مادی خود را بی‌پناه می‌بینند و گاه برای نجات از پریشانی‌ها به انتحار و خودکشی نیز پناه می‌برند و

۱. سوره‌ی رعد، آیه‌ی ۲۸.

به همین جهت جنون و خودکشی و اضطراب و هیجان های عصبی در قماربازان بسیار است تا آنجا که می توان قمار را دشمن خطرناک آرامش نامید. نشریه ی «انجمن امور همگانی نیویورک» می نویسد: «ناظر صحنه هایی بوده ایم که زنی مرتعش و رنگ پریده، ساعت ها در برابر یکی از ماشین های قمار ایستاده و یا مردی با قیافه ی گرفته و عبوس دسته ی این دستگاه را می چرخاند چنان که گویی چرخهای متحرک، او را به خواب مصنوعی فروبرده است»^۱.

دوره ششم، شماره ششم / ۲۳

یک قمارباز به خبرنگار «نیویورک تایمز» گفت:
«من چنان در این سوراخ گیر کرده بودم که می‌بایست
یا بیرون آیم، یا خودکشی کنم»^۱.

زیان‌های فردی و اجتماعی قمار

زیان‌های قمار بسیار است و ما در ذیل به بعضی از
پی آمدهای قمار و زیان‌های اجتماعی و مالی آن که
در نشریه‌ی «انجمن امور همگانی» بررسی شده است
اشاره می‌کنیم، البته در این نشریه محیط آمریکا در
نظر گرفته شده، ولی بررسی آن برای همه ملّت‌ها
مفید است.

این نشریه می‌نویسد:

۱. نشریه انجمن امور همگانی، ص ۱۴ - ۹.

«یکی از کارمندان شهر لوس آنجلس، در مدت یک سال بیش از ۵۰ هزار دلار از صندوق شهرداری بالا کشید تا بدهی‌های (لاتاری) خود را با آن بپردازد. در نیویورک سیتی، یک کارگر لنگرگاه که در بازی روزانه‌ی نرد (بازی در بندر) مرتب شرکت می‌کرد، مقدار زیادی باخت و ناچار از یک کلاه بردار وام بده، وام گرفت، سپس برای پرداخت وام آن‌ها، به دله دزدی از کالاهای بندر پرداخت و یکی از کارگرانی را که مسؤول نگهداری کالاها بودند، به سرقت متهم ساخت.

تعدادی بی‌شماری از این قبیل حوادث محنت‌بار در زندگی افراد رخ داده است که سرچشمه‌ی همه‌ی آن‌ها قمار بوده است.

دوره ششم، شماره ششم / ۲۵

تأثیر قمار بر روی زندگی ملی ما بسیار زیان‌بار شده است، قمار یک مشکل اجتماعی بسیار سختی ایجاد کرده است. مشکلی که هم‌اکنون در حال رشد و افزایش است.

تخمین زده‌اند: مجموع مبلغی که هم‌اکنون سالیانه صرف قمار می‌شود پنجاه بلیون دلار، یا بیشتر است. وقتی در نظر بگیرید که سرتاسر ملت ما (منظور آمریکاست) سالانه فقط حدود ۲۵ بلیون دلار صرف امور درمانی می‌کند می‌توانید جوانب و ابعاد واقعی قمار را در ایالات متحده امروز مشاهده کنید. می‌گویند از بلیونها دلاری که در جلسات قمار ریخته می‌شود نه تا ده بلیون آن به جیب دایرکنندگان حرفه‌ی می‌ریزد، بنابراین تنها سود این

افراد حرفه‌ی بی‌خیلی بیشتر از پنج بلیون دلاری است که سالانه صرف هرگونه تحقیق و تعلیم و تربیت خصوصی می‌شود و نیز، بسیار بیشتر از مبلغی است که به کلیه‌ی فعالیت‌های دینی و رفاه اجتماعی اختصاص یافته است...

تردید نیست که قمار یک اثر تخریبی روی حیات خانوادگی دارد... «پترسون» پژوهشگر سابق **F.B.I.** قمار را یکی از علل اساسی اختلاس مأموران و مستخدمان شغلی می‌داند، (علت دیگر زندگی افراطی است).

سیلوانس دوئل **DUVALLSYLVANUS** که در مشکله‌ی قمار به تحقیق پرداخته می‌گوید: (- گاهی خانواده‌های فقیر و متوسط خیال می‌کنند تنها

دوره ششم، شماره ششم / ۲۷

راه رهایی از قیود زندگی ذلت بار، زدن جک پوت (نوعی بازی پوکر) است، برای این قبیل خانواده‌ها این بیماری مضاعف می‌شود، کوشش برای «برد» نه تنها معمولاً این خانواده‌ها را در تنگدستی بیشتر غرق می‌کند، بلکه غالباً فرصت های مناسبی را هم که برای اصلاح شرایط زندگی پیش آمده از دست می‌دهند، از قبیل فعالیت یکنواخت و متحد، تکمیل تخصص‌های شغلی،... و دیگر کارها).

Lycurgus – stroakeyjr استاد دریکی از

مدارس «سن پول» می‌گوید: (به طور کلی قمارباز معتاد، به عنوان یک گریز یا تلافی و جبران برای مشکلات شخصی خویش و... به قمار نگاه می‌کند،... قمارباز عصبی درصدد آن است که درانداختن یک

ورق، یا گرداندن یک چرخ راه حلی برای همه‌ی مشکلات خویش پیدا کند، مشکلات از این راه به ندرت حل می‌شود، بلکه درواقع چند برابر می‌گردد...).

...در ۱۷۸۳ «جرج واشنگتن» در مورد قمار بررسی تحلیلی کرد و به آن نتیجه رسید که بسیار دقیق و از نظر روانی بسیار معتبر است: (قمار مایه‌ی ویرانی بسیاری از خانواده‌های آبرومند و محترم و سبب از دست دادن شرف و حیثیت و علت خودکشی است، قمار برای همه‌ی کسانی که جزء این دسته‌ها درآمده‌اند یکسان فریبده است، قمارباز برنده همچنان به برد ادامه می‌دهد تا گرفتار شکست شود، بازنده هم به امید جبران بدشانسی گذشته... به باخت

دوره ششم، شماره ششم / ۲۹

ادامه می‌دهد تا همه چیز خود را ببازد، عدّه ی کمی هستند که از قمار چیزی به دست می‌آورند و هزارها تن زیان می‌بینند).

قمار اجباری

«... چرا یک پیشه‌ور ماهر که می‌تواند دست مزد خوبی بگیرد، شغل و خانواده‌ی خود را نادیده می‌گیرد تا همچنان پیوسته در قمار فرورود؟... یا یک فروشنده شغل خود را رها می‌کند تا بعد از ظهرها را در قمارخانه‌ها یا محلّ مسابقات بگذراند؟

شاید این طور به نظر بیاید که این قبیل سرگرمی‌ها در آغاز هیچ گونه خطری ندارد، اما خطر روزافزون این است که همین‌ها شخص را غالباً به بدهی‌ها و سپس به قمار اجباری می‌کشاند و ترک آن

۳۰ / قمار یک بازی تخیلی

برای معتادان به همان اندازه دشوار است که ترک
اعتیاد به الکل و مواد مخدر!»

«قمار اجباری به صورت مشکلی بسیار خطرناک
و تهدیدآمیز درآمده است، مردان و زنانی که در
چنگال این الزام گرفتارند، پریشانی و نومی‌دی را
خوب می‌شناسند...

گوینده‌ی این سخن از معتادان به قمار خوب
آگاهی و وقوف دارد، او خود یک قمارباز اضطراری
شده بود که سرانجام خود را از این فشار شدید و
سوق‌دهنده رهایی بخشید».

«قمار را متخصصان پزشکی، خود معتادان فقط
یک عمل خلاف اخلاق یا زشت نمی‌دانند، بلکه قمار

دوره ششم، شماره ششم / ۳۱

اضطراری فعلاً یک بیماری و علامت برای مشکلات بسیار شدید عاطفی شمرده می شود».

«قماربازان معتاد، در یک گواهی شخصی غالباً اعتیاد خود را به سرطان تشبیه کرده و آن را یک «بیماری» و «خود فرساینده» نامیده‌اند و می‌گویند: ما و همکارانمان گویی درصدد نابود کردن خویش برآمده‌ایم»^۱.

قمار از نظر فقه اسلامی

با توجه به آنچه گذشت، لازم است «قمار» را از نظر فقه اسلام نیز مورد بررسی قرار دهیم:

۱. نقل از نشریه‌ی انجمن امور همگانی نیویورک، ص ۱۶ الی

حرمت قمار در اسلام، بنا به تصریح قرآن و روایات بسیار، قطعی و مسلم است و در این مورد همه‌ی فقیها متفق‌اند و اصولاً حرمت قمار از «ضروریات» دین به شمار می‌رود، یعنی منکر آن از دین اسلام و جماعت مسلمین بیرون است^۱.

قماربازی، یاددادن و یادگرفتن آن، کمک به قمار باز در کارهای قمار، خرید و فروش و ساختن آلات قمار، نشستن در مجلس قمار، همه حرام و گناه

۱. مصباح الفقاهه، ج ۱، ص ۳۶۸ - مکاسب مرحوم شیخ انصاری، چاپ تبریز، ص ۴۷، مسأله ۱۵.

دوره ششم، شماره ششم / ۳۳

است و حتی در اسلام، از سلام دادن به قمارباز نهی شده است!

برای آن که موارد قمار و بازی‌های حرام را بهتر بشناسیم به تقسیم زیر توجه کنید:

۱ - بازی با وسایل مخصوص قمار همراه با شرط‌بندی و بردوباخت.

۲ - بازی با وسایل مخصوص قمار، ولی بدون شرط‌بندی و بردوباخت.

۳ - بازی با وسایلی غیر از وسایل مخصوص قمار، ولی همراه با شرط‌بندی و بردوباخت.

۱. مفتاح الکرامه، ج ۲، ص ۵۶ - تذکره، ج ۱، ص ۵۸۲،
وسایل، ج ۱۲، ص ۲۴۳-۲۳۷-۱۱۹ - خصال، باب اثنی عشر،
شماره‌ی ۹ و...

۴ - بازی بدون وسایل قمار و بدون شرط‌بندی و بردوباخت.

نوع اوّل از نظر همه‌ی علمای اسلام (شیعه و سنّی) حرام است.

نوع دوّم از نظر همه‌ی علمای شیعه و برخی از عالمان سنّی حرام است.

نوع سوّم از نظر همه‌ی علمای شیعه و بیشتر علمای سنّی حرام است^۱.

باید توجه داشت اسلام آنچه را به زیان فرد و اجتماع باشد حرام می‌داند و با هر آنچه بر جسم و روح و اخلاق و اقتصاد سالم و تلاش و فعّالیّت

۱. مصباح الفقاهه، ص ۳۷۴ - ۳۶۸ - منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۷، مسأله ی ۱۹.

دوره ششم، شماره ششم / ۳۵

اصیل و اساسی لطمه وارد آورد مبارزه می‌کند و برای ریشه‌کن ساختن فساد همه‌ی راههای نفوذ آن را می‌بندد و هرگونه گرایش بدان را هرچند جزئی و ناچیز باشد محکوم می‌کند.

اسلام همان‌طور که برای پیشگیری از اعتیاد به الکل و مفسد می‌خوارگی حتی نوشیدن یک قطره شراب را حرام کرده است، برای نابود ساختن قمار و مفسد آن نیز همه‌ی راههایی را که بدان منتهی می‌شود بسته است و حتی ساختن و خرید و فروش آلات قمار و نشستن در مجالس قمار را اجازه نمی‌دهد. تا افکار مسلمانان از گرایش به این مفسده‌ی خطرناک مصون بماند و هرگز مسلمانی به این کار نزدیک نشود.

اساساً در اسلام، هرگونه تصرف در اموال دیگران، که به گونه‌ی تجارت و دادوستد درست و حلال انجام نگیرد، باطل و حرام است.

قرآن می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ»^۱.

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید اموال یکدیگر را به باطل (همچون ربا و قمار) نخورید، مگر آن که به صورت دادوستد صحیح و با رضایت طرفین باشد». در مورد نوع چهارم، یعنی «بازی بدون وسایل قمار و بدون پول و شرط‌بندی» باید دانست: در اسلام، هر نوع سرگرمی سودمند و سالم که باعث

دوره ششم، شماره ششم / ۳۷

رشد و یا وسیله‌ی تفریح درست و تجدید نیروی
جان و تن باشد و انسان را برای نبرد با مشکلات
زندگی و رویدادهای ناگوار و نیز برای نظام جنگ و
جهاد ورزیده و آماده سازد جایز و پسندیده است و
این موضوع در بحث «تفریحات سالم» جداگانه و
گسترده بیان شده است.

اما بازی‌های بیهوده و بی‌ثمر که موجب رکود و
عقب‌ماندگی است، نه سود مادی همگانی دارد و نه
معنوی، از دیدگاه اسلام کار خوبی به شمار نمی‌رود،
چراکه در آن اتلاف وقت و نیرو هست و رشد و
سلامت و نتایج مثبت نیست.

قرآن در توصیف مؤمنان می‌فرماید:

«وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ»^۱.

(مؤمنان) کسانی هستند که از لغو و بیهوده

روگردان‌اند.

اگر بازی‌های بیهوده و بی‌فایده موجب شادی و غفلت مفرطی شود که انسان را از خدا بی‌خبر و لاابالی سازد، حکم قمار را دارد^۲ و از نظر اسلام ممنوع و حرام است: كُلُّ مَا أَلْهَىٰ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْمَيْسِرِ^۳.

۱. سوره‌ی مؤمنون، آیه ۳.

۲. مکاسب مرحوم شیخ انصاری، ص ۵۴، مسأله ی ۲۰.

۳. وسائل، ج ۱۲، ص ۲۳۵.

چگونه با قمار مبارزه کنیم؟

مبارزه با این بیماری به دو گونه ممکن است:

الف - پیشگیری.

بهترین راه پیشگیری همان است که اسلام دستور می‌دهد، اسلام نخست با صراحت قمار را کاری زشت و پلید و حرام معرفی می‌کند و سپس همه‌ی راه‌هایی را که ممکن است به این بیماری بیانجامد به روی پیروان خویش می‌بندد؛ ساختن و خرید و فروش وسایل قمار و یادگرفتن و یاددادن آن‌همه در اسلام ممنوع است^۱ و حتی اجازه نمی‌دهد مسلمان در مجلسی که قمار یا گناه دیگری در آن

۱. الْقِمَارُ حَرَامٌ تَعَلُّمُهُ وَ اسْتِعْمَالُهُ وَ الْكَسْبُ بِهِ وَ حَتَّى لَعَبُهُ
الصَّبَّانِ بِالْجَوْزِ وَ الْخَاتَمِ - تذکره، ج ۱، ص ۵۸۲.

می‌کنند شرکت کند.^۱ و از سوی دیگر با قانون «امر به معروف و نهی از منکر» همه‌ی افراد را موظف می‌سازد که از گناهان جلوگیری کنند و این خود مؤثرترین راه مبارزه با هرگونه فساد و گناه است. برای پیشگیری از این بیماری چندراه پیشنهاد می‌کنیم:

۱ - توجه دادن جامعه به مبانی اخلاقی و بالا بردن سطح ایمان و عقیده‌ی آنهاست، که این اولین و بهترین راه پیشگیری است.

۱. لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَجْلِسَ مَجْلِسًا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ وَ لَا يَقْدِرُ عَلَى تَغْيِيرِهِ - کافی، ج ۲، ص ۳۷۴، یعنی: سزاوار نیست مؤمن در مجلسی که در آن معصیت خدا می‌شود بنشیند، در صورتی که قدرت بر تغییر آن ندارد.

دوره ششم، شماره ششم / ۴۱

۲ - مبارزه‌ی شدید و پی‌گیر با عوامل

گسترش قمار و کلوپ‌ها و مراکز آن است و برای این منظور باید مراکزی را که برای قمار با نامهای فریبنده تشکیل می‌دهند از بین برد و افراد متخلف را مجازات کرد و نباید مبارزه را تنها به مراکزی که به‌طور قاچاق برای قمار تشکیل می‌شود محدود نمود، بلکه باید مبارزه همه‌جانبه و عمومی باشد و هیچ کلوپ و مرکزی را به‌عذر رسمی بودن نباید باقی گذاشت.

۳ - باید از بیکاری‌ها، هرزگی‌ها و عیاشی‌ها که

خود از عوامل توسعه‌ی انحراف اخلاقی و گرایش به قمار است نیز جلوگیری کرد و مردم را به‌جای آن‌که

به بخت و شانس و... فکر کنند، به مسایل سازنده و تلاش‌های اصیل دعوت نمود.

ب - درمان

برای درمان مبتلایان به قمار و برای نجات معتادان به آن راههای زیر را پیشنهاد می‌کنیم:

۱ - بهتر است شخص معتاد و آلوده‌ی به قمار، در ساعت‌های فراغت به سرگرمی‌های سودمندی همچون کتاب‌خوانی، انجام کارهای دستی، ورزش‌های سالم، شرکت در جلسات علمی و اجتماعی و انجمن‌های دینی و... بپردازد و با ادامه‌ی آن‌ها خود را به سرگرمی‌های سودمند عادت دهد. زیرا روانشناسان معتقدند برای مبارزه با هر عادت زشتی باید عادت تازه‌ی جایگزین آن شود.

دوره ششم، شماره ششم / ۴۳

۲ - آلوده‌شدگان باید از معاشرت با افراد آلوده

به‌ویژه قماربازان حرفه‌ی بی‌پرهیزند و دوستان سالم و شایسته‌ی بی‌برای معاشرت خویش انتخاب کنند.

۳ - در صورت لزوم، اگر نجات از محیط و

معاشرین آلوده ممکن نشد باید «هجرت» کرد، در شرایطی که ایمان و عقیده و معنویت در خطری حتمی قرار گیرد.

اسلام برای بهتر و سالم‌تر زیستن، فرار از

محیط آلوده را لازم می‌داند.

۴ - باید زیان‌های گوناگون قمار را یادآوری

کرده و در این راه بر دانشمندان و نویسندگان و

گویندگان است که آلوده‌شدگان را راهنمایی کنند.

۵ - پدران و مادران باید فرزندان خود را از شرکت در مجالس قمار، بازدارند و با مراقبتی پی گیر همراه با مهربانی و خوش رویی آنان را به کارهای دیگر علاقه مند سازند و خود نیز هرگز قمار نکنند. «وقتی والدین قمار می کنند، کودکان نیز به این کار وادار و تشویق می شوند، ممکن است پدر و مادر بکوشند تا فرزند را قانع کنند که او چنین نکند، اما اگر فرزندان ناظر قماربازی پدر و مادر باشند در این کار موفق نخواهند شد»^۱.

۶ - همسران در پای بند ساختن شریک زندگی خود به خانه وزندگی و جلوگیری از این گونه

۱. نشریه انجمن امور همگانی، ص ۱۳.

دوره ششم، شماره ششم / ۴۵

هوسرانی‌ها و سرگرمی‌های شیطانی مسئولیت بیشتری دارند و می‌توانند نقش مؤثری ایفا کنند.

۷ - از مهم‌ترین راههای جلوگیری از قمار و هر گناه دیگر، آگاه ساختن گناهکار به عواقب وخیم آن گناه و توجه دادن او بر عذاب و مجازاتی است که پس از مرگ و در دنیای دیگر دامن‌گیر او خواهد شد.

قمار خود گناه بزرگی است و اموالی که از این راه به دست آید مال قمارباز نیست و هرگونه تصرف او در آن اموال حرام و گناه دیگری محسوب می‌شود و هر گناه خود گناه دیگری برمی‌انگیزد. نتیجه آن که قمارباز در انجام فرمانهای الهی و سایر دستورات دین نیز لالابالی می‌شود و بدین ترتیب روزاروز بر جرم و

گناه خویش می‌افزاید و بدبختی و عذاب بزرگ تری
برای آخرت خویش به بار می‌آورد.

«وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ
هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ»^۱؛

و آن آن‌که گناه ورزند با روی‌های خود در
آتش سرنگون شوند، آیا جز آنچه کرده‌اید پاداشی
می‌گیرد؟

پایان